

L'ARXIU D'HISTÒRIA DE CASTELLAR DEL VALLÈS

Maria Teresa Esteve i Soley

L'origen de l'Arxiu d'Història de Castellar és fruit del pensament o idea que va tenir un castellarenc de soca-rel, en Joan Pinyot i Pascual, que va veure la imperiosa necessitat de recollir la documentació, tota, fos quina fos, del poble de Castellar. Castellar creixia, i creix, i cada dia genera més i més documentació gràcies a la vida activa pròpia d'una vila en progressió. En Joan Pinyot, que ja formava part de l'associació Amics de Castellar Vell, presentà el seu projecte a la corporació municipal, la qual li donà tot el suport necessari perquè es pogués tirar endavant.

A l'entorn d'en Pinyot s'hi aplegaren un grup de castellarencs entusiasmats per recollir i conservar material d'interès històric: actes notariaus, privilegis, documents, escriptures, mostres arqueològiques i també eines del camp i del tèxtil, ja que Castellar del Vallès és un poble en què la pagesia i la indústria han estat les principals fonts d'ingressos.

L'any 1979, mentre aquesta idea s'anava gestant, aquests castellarencs van demanar a l'Ajuntament un edifici on poder crear l'Arxiu d'Història somniat. La petició va ser atesa i l'Arxiu s'instal·là al carrer Nou, de forma més o menys provisional. El dinamisme de la Junta Gestora va fer que s'estudiés la manera de registrar aquesta associació legalment.

El primer consistori democràtic, doncs, escoltà la idea d'aquests castellarencs que pretenien que aquesta associació fos, més que un arxiu municipal, un arxiu on hi cabessin els fons d'interès històric dels seus convilatans.

Després d'un estudi detingut, i amb la col·laboració d'un advocat i del secretari de l'Ajuntament, es procedí a la redacció dels estatuts del futur Arxiu d'Història, que es van presentar a la Direcció General d'Associacions i Fundacions de la Generalitat de Catalunya, la qual els va aprovar i els va inscriure al registre pertinent el dia 30 de juliol del 1982. Més endavant, aquests estatuts es complementarien amb uns pactes amb la corporació municipal signats el 4 de febrer del 1983, que asseguraven la bona marxa econòmica de l'Arxiu i la pertinença dels seus béns al comú en cas de dissoldre's aquesta associació. L'entitat quedà així constituïda com a associació cultural, registrada amb el nom d'Arxiu d'Història de Castellar del Vallès.

A partir d'aquí, i a través de la premsa local i altres mitjans de comunicació, es dona a conèixer aquesta associació i comencen a arribar les primeres subscripcions de socis. En poc temps s'arriba a un centenar de sol·licituds, la

qual cosa demostra el bon acolliment de l'entitat en el poble. L'Arxiu va creixent i la casa del carrer Nou es fa petita. Calia canviar de local.

La Junta d'aquell moment pensa en la casa Ribas, un edifici emblemàtic al nucli antic del poble. Es fan una sèrie de gestions i, amb l'aval personal dels membres de la Junta, l'aportació de l'Ajuntament i l'ajut de la Diputació, es pot adquirir aquesta casa que s'inaugura, amb tota solemnitat, per la Festa Major de l'any 1983.

Així, doncs, la seu de l'Arxiu d'Història de Castellar es troba situada al carrer de la Mina, números 9 i 11, a l'antiga casa Ribas. És un bell edifici de tres plantes, on hi ha guardat tot el material d'arxiu pròpiament dit, amb sala de conferències, sala de juntes, hemeroteca, material d'arqueologia i material divers, fruit de l'espontània donació dels castellarencs, i la Sala Arús, llegat del nostre poeta Joan Arús i Colomer.

La Junta de Govern de l'Arxiu està formada pels membres següents: president, vicepresident, secretari, tresorer i set vocals, tots elegits per l'Assemblea General de socis. Els càrrecs són de caràcter no retribuït i renovables, per meitat, cada quatre anys.

Els recursos que ingressa l'Arxiu d'Història provenen: primer, del conveni firmat amb l'Ajuntament, que és el 0,2 % del pressupost anual de la corporació municipal; segon, de la quota de socis; i tercer, dels ingressos de la venda de les seves publicacions.

Quant a la plantilla laboral de l'Arxiu d'Història de Castellar, actualment es compon d'una arxivera, que fa les tasques pertinents, a més de l'atenció al públic.

El primer arxiver, però, sense ànim de lucre, fou Joan Pinyot i Pascual, el qual s'encarregà de separar la documentació municipal de la documentació històrica, inventarià la documentació existent i valorà la importància cultural de l'Arxiu.

Els usuaris que volen consultar qualsevol document s'han de regir segons l'horari i les normes establertes. L'horari de consulta és dimecres i dijous de 16 a 20 hores i dimarts i dissabte de 10 a 13 hores. Els usuaris menors d'edat és convenient que portin una identificació i autorització dels pares, tutors o professors corresponents. Amb la concertació prèvia, l'Arxiu d'Història pot ésser visitat per grups. El nombre anual de visites és il·limitat.

Els serveis que avui ofereix l'Arxiu són: sala de consulta, Sala Arús, servei de fotocòpies, biblioteca especialitzada, conferències, cursets, exposicions, etc.

Els socis reben, cada any, de dos a tres exemplars de la revista *Plaça Vella*, i també el butlletí intern *Tolosa*, d'informació de tot allò que ocorre dins l'entitat. *Plaça Vella*, que s'edita des de l'any 1981, nasqué com a revista cultural a l'abast de tothom, amb la voluntat de servei al nostre poble. A més a més de les

publicacions periòdiques, l'Arxiu d'Història ha editat diversos llibres com ara l'*Antologia poètica* de Joan Arús; *La cort del batlle de Castellar*, de Gemma Perich; *El reial cadastre de Castellar, 1716*, de Joan Pinyot; *L'art castellarenc*, d'Esteve Prat, o l'edició facsímil de la *Topografia mèdica de Castellar (San Esteban) ó del Vallés*, de Pere Vergés i Vernis.

Portada del fullet de presentació de l'Arxiu d'Història de Castellar